

BANCA
NAȚIONALĂ
A ROMÂNIEI

Sondaj privind riscurile sistemice septembrie 2022

Anul VI, nr. 15

Sondaj privind
riscurile sistemice
Septembrie 2022

NOTĂ

Toate drepturile rezervate.
Reproducerea informațiilor este permisă numai în scopuri educative
și necomerciale și numai cu indicarea sursei.

Banca Națională a României
Str. Lipscani nr. 25, cod 030031, București
tel.: 021/312 43 75; fax: 021/314 97 52

ISSN 2601-5331 (versiune *online*)

Cuprins

Sondaj privind riscurile sistemice	5
<hr/>	
Anexa 1 Harta principalelor riscuri la adresa stabilității financiare la nivel global	10
Anexa 2 Harta riscurilor la adresa stabilității financiare, opiniile băncilor	11
Anexa 3 Răspunsurile băncilor la <i>Chestionarul privind riscurile sistemice</i>	12
Anexa 4 Structura <i>Chestionarului privind riscurile sistemice</i> (septembrie 2022) și precizări metodologice	24

Sondaj privind riscurile sistemice

Riscurile la adresa stabilității financiare s-au intensificat în perioada recentă la nivel global, pe fondul prelungirii tensiunilor geopolitice, incertitudinilor privind evoluțiile economice și al înăspririi condițiilor financiare în contextul procesului de ajustare a conduitei politicii monetare.

Conform celei mai recente analize a Fondului Monetar Internațional (FMI)¹, cadrul macroeconomic la nivel global este unul fragil, iar perspectivele economice globale s-au deteriorat semnificativ de la data *Raportului* anterior². În această perioadă s-au cristalizat o serie de riscuri, unele chiar peste așteptări, precum: (i) presiunile inflaționiste; (ii) încetinirea creșterii economice în China pe fondul restricțiilor aplicate pentru limitarea răspândirii COVID-19 și (iii) blocajele privind lanțurile de aprovizionare și efectele persistenței conflictului militar din Ucraina. În contextul actual, principalele vulnerabilități identificate de FMI (Anexa 1, Tabel 2) se referă la: (1) volatilitatea ridicată pe piețele financiare pe fondul presiunilor inflaționiste semnificative și al incertitudinilor ridicate privind perspectivele economice; (2) înăsprirea condițiilor financiare, respectiv creșterea costurilor împrumuturilor la nivel global, cu precădere pe piețele emergente; (3) creșterea riscului de nerambursare pentru companiile nefinanciare, în condițiile în care firmele din categoria *sub-investment grade* sunt mai expuse la schimbările ciclului de credit și la deteriorarea apetitului la risc al investitorilor; (4) creșterea costurilor de finanțare în dolari SUA și a ecarterului randamentelor între contrapartide și (5) riscul unei scăderi semnificative a prețurilor locuințelor pe fondul scăderii accesului la piața creditului ipotecar în contextul înăspririi standardelor de creditare și creșterii ratelor de dobândă.

La nivel european, conform celui mai recent *Raport de stabilitate financiară* publicat de Banca Centrală Europeană (BCE)³, condițiile necesare pentru asigurarea stabilității financiare au continuat să se deterioreze de la data *Raportului* anterior⁴. Riscurile în creștere privind inflația, în special cele generate de prețurile la energie, precum și riscurile privind perspectivele de creștere economică sub așteptări au crescut și sunt însoțite de incertitudini legate de traiectoria conduitei politicii monetare, de reducerea spațiului fiscal, de volatilitatea piețelor financiare și de contextul geopolitic. Aceste vulnerabilități s-ar putea materializa simultan și, eventual, s-ar putea consolida reciproc, sporind riscurile la adresa stabilității financiare a zonei euro. Ca urmare sunt prezentate patru clase de riscuri (Anexa 1, Tabel 1): (1) inflația ridicată, riscul de recesiune și condițiile financiare mai stricte care reprezintă provocări tot mai mari pentru gospodăriile și firmele îndatorate; (2) provocările de natură fiscală întâmpinate de autoritățile guvernamentale; (3) volatilitatea crescută, reevaluarea riscurilor și deficitul de lichiditate care reprezintă vulnerabilități ale piețelor financiare și ale

¹ FMI, *Raportul de stabilitate financiară globală*, octombrie 2022

² FMI, *Raportul de stabilitate financiară globală*, aprilie 2022

³ BCE, *Raportul de stabilitate financiară*, noiembrie 2022

⁴ BCE, *Raportul de stabilitate financiară*, mai 2022

instituțiilor financiare nebancale la ajustări dezordonate și (4) amenințările la adresa calității activelor instituțiilor de credit, care pot conduce la necesitatea constituirii unor provizioane mai mari.

Totodată, Comitetul European pentru Risc Sistemic (CERS) a emis în data de 29 septembrie 2022 un avertisment⁵, prin intermediul căruia au fost prezentate o serie de riscuri sistemice la adresa stabilității financiare a Uniunii Europene. CERS a identificat 3 riscuri severe și 4 riscuri ridicate. Riscurile severe vizează: (1) deteriorarea perspectivelor macroeconomice pe fondul încetinirii creșterii economice, al evoluției prețurilor la energie și creșterii generalizate a prețurilor, coroborate cu înăsprirea condițiilor de finanțare; (2) scăderea bruscă a prețurilor activelor și (3) calitatea activelor bancare și profitabilitatea instituțiilor de credit. Riscurile ridicate se referă la: (1) vulnerabilitățile de pe piețele imobiliare rezidențiale; (2) provocările de pe piețele imobiliare comerciale; (3) probabilitatea unor incidente cibernetice la scară largă și (4) evoluțiile pe termen mediu și lung ale datoriilor guvernamentale. În acest context, avertismentul emis de CERS recomandă instituțiilor de credit să acorde o atenție sporită politicilor de capital, de lichiditate și de constituire a provizioanelor, prin luarea în considerare a efectelor negative care pot surveni în perioada următoare.

În România, în urma răspunsurilor celor mai importante instituții de credit din sistem, după valoarea activelor, la *Chestionarul privind riscurile sistemice*⁶, au fost identificate 4 riscuri ridicate și 7 riscuri moderate (Anexa 2). În exercițiul curent a fost introdus un risc nou care vizează evoluțiile din piața imobiliară rezidențială, rezultând astfel un număr total de 11 riscuri incluse în *Chestionar*.

Primul risc ridicat se referă la deteriorarea echilibrului macroeconomic interne. Acesta s-a menținut pe primul loc în harta riscurilor în ultimii doi ani. Următoarele riscuri ridicate, în ordinea importanței, sunt: riscul de creștere a costului de finanțare ca urmare a majorării ratei dobânzii și/sau a deprecierei cursului de schimb cu efecte negative asupra capacității de plată a debitorilor, în special a populației și IMM, riscul de nerambursare a creditelor contractate de către sectorul neguvernamental și riscul privind cadrul legislativ incert și impredictibil în domeniul financiar-bancar, cu implicații asupra solvabilității sectorului bancar. Comparativ cu evaluarea din exercițiul anterior, riscul privind nerambursarea creditelor contractate de către sectorul neguvernamental a urcat de pe poziția 4 pe poziția 3, iar cel privind cadrul legislativ a coborât de pe poziția trei pe locul patru în exercițiul curent.

În linie cu exercițiul anterior, riscul de creștere a costului de finanțare ca urmare a majorării ratei dobânzii și/sau a deprecierei cursului de schimb înregistrează cel mai înalt nivel curent al riscului, având cea mai ridicată probabilitate de apariție dintre cele patru riscuri ridicate.

În ceea ce privește seria riscurilor moderate, după importanța lor, acestea sunt: riscul asociat provocărilor la adresa securității cibernetice și inovației financiare, riscul

⁵ *Warning of the European Systemic Risk Board of September 2022 on vulnerabilities in the EU financial system*

⁶ În analiză sunt incluse toate băncile considerate de importanță sistemică începând cu 01.01.2021 și ING Bank. Răspunsurile individuale ale băncilor se regăsesc în Anexa 3.

asociat evoluțiilor din piața imobiliară rezidențială, riscul privind lichiditatea sectorului bancar, riscul reducerii rapide a încrederii investitorilor în economiile emergente, riscul de intensificare a legăturii dintre sectorul bancar și sectorul public, riscul asociat evoluțiilor din piața imobiliară comercială și riscul climatic. Comparativ cu evaluările din exercițiul anterior, principalele modificări se referă la: (i) riscul nou-introdus în exercițiul curent care vizează evoluțiile din piața imobiliară rezidențială se poziționează pe locul 6 în harta riscurilor, este considerat relativ dificil de gestionat și are o probabilitate de apariție peste medie; (ii) riscul privind lichiditatea sectorului bancar a urcat în harta riscurilor cu o poziție (locul 7/11); (iii) riscul reducerii rapide a încrederii investitorilor în economiile emergente a coborât în harta riscurilor cu o poziție (locul 8/11); (iv) riscul de intensificare a legăturii dintre sectorul bancar și sectorul public a urcat în harta riscurilor cu o poziție, de pe ultima poziție în exercițiul anterior pe locul 9/11 în exercițiul curent – cu toate acestea, evaluările indicatorilor de risc s-au menținut constante; (v) riscul asociat evoluțiilor din piața imobiliară comercială și riscul climatic ocupă ultimele două poziții în harta riscurilor.

În cadrul exercițiului curent, au fost adresate băncilor două întrebări adiționale referitoare la: (1) implicațiile creșterii ratelor de dobândă în ceea ce privește calitatea portofoliilor de credite, cererea de credit și volumul creditării, costurile de finanțare și disponibilitatea resurselor de finanțare interbancară și (2) implicațiile asupra riscului de credit ale intensificării tensiunilor geopolitice și, totodată, ale deteriorării perspectivelor macroeconomice la nivel global.

În contextul actual caracterizat de presiuni inflaționiste, principalele instituții de credit din România consideră că majorarea ratelor de dobândă are un impact direct, cu precădere asupra segmentului de clienți din sectorul populației, aceștia având în portofoliu în mare parte credite cu dobândă variabilă. Printre principalele implicații ale creșterii ratelor de dobândă băncile includ: (i) majorarea costului de finanțare atât pentru populație, cât și pentru companii, caz în care atât cererea de credit, cât și volumul creditării pot fi afectate în sens negativ, conducând la incertitudini legate de profitabilitate pe fondul creșterii riscului de credit; (ii) creșterea ratelor de neperformanță și, implicit, scăderea calității portofoliilor, în contextul diminuării capacității de rambursare a creditelor, determinată de creșterea serviciului datoriei într-o conjunctură economică dificilă pe plan intern (de ex. așteptări ale majorării prețurilor la gaze naturale și energie electrică în perioada următoare) și global (de ex. războiul din Ucraina); (iii) o eventuală intensificare a împrumuturilor denominate în monedă străină, pe fondul creșterii mai accelerate a dobânzilor la lei versus euro, respectiv, existența unui diferențial de dobândă substanțial; (iv) scăderea disponibilității resurselor de finanțare interbancare, aceasta fiind afectată în mod negativ de o politică monetară restrictivă, translatată într-un control ferm al lichidității și rate de dobândă mai mari.

Potrivit opiniilor instituțiilor de credit din România, deteriorarea perspectivelor macroeconomice la nivel global va afecta sentimentul economic pe partea de ofertă, alimentând presiunile inflaționiste și contribuind la reducerea puterii de cumpărare a consumatorilor. În plus, acestea consideră că dezechilibrele macroeconomice interne și nevoile de finanțare ridicate ale statului sunt factori suplimentari care, într-un context global nefavorabil, acționează în sensul creșterii riscului de credit de

țară. Totodată, intensificarea tensiunilor geopolitice și deteriorarea perspectivelor macroeconomice la nivel global, coroborate cu așteptările privind intrarea în recesiune tehnică în zona euro (principalul partener comercial al României), ar putea determina o manifestare mai ridicată a riscului de credit, cu următoarele implicații: (i) diminuarea cererii de credite din partea companiilor nefinanciare și deteriorarea calității unei părți din portofoliul de credite acordate persoanelor fizice; (ii) deteriorarea calității activelor bancare, pe fondul deprecierei monedei naționale, creșterii inflației, întreruperilor în lanțurile de aprovizionare și costurilor crescute la energie, mărfuri și alte importuri, scăderii capacității de onorare a serviciului datoriei la credite, expirării moratoriilor; (iii) necesarul sporit de provizionare și (iv) scăderea profitabilității bancare.

Conform *Raportului asupra stabilității financiare* al BNR (ediția iunie 2022), principalele riscuri sistemice identificate se referă la: (i) incertitudinile la nivel global în contextul crizei energetice și al conflictului Rusia-Ucraina; (ii) deteriorarea echilibrelor macroeconomice interne, inclusiv ca urmare a evoluțiilor geopolitice și internaționale; (iii) întârzierea reformelor și a absorbției fondurilor europene, în special prin PNRR și (iv) nerambursarea creditelor de către sectorul neguvernamental (Anexa 1, Tabel 3).

Primul risc sever identificat de BNR se referă la incertitudinile la nivel global în contextul crizei energetice și al conflictului militar Rusia-Ucraina. La nivel global, perspectivele macroeconomice au continuat să se deterioreze, pe fondul prelungirii și accentuării crizei energetice și al evoluțiilor pe plan geopolitic determinate în mare măsură de conflictul militar dintre Rusia și Ucraina. Rata de creștere economică la nivel global a fost revizuită în scădere cu 0,5 puncte procentuale de FMI, fiind estimată la 2,7 la sută pentru anul 2023⁷, iar rata inflației la nivel internațional este estimată la 8,8 la sută pentru finalul anului 2022, cea mai mare valoare din ultimii 25 de ani.

Al doilea risc sever identificat de BNR este riscul privind deteriorarea echilibrelor macroeconomice interne, inclusiv ca urmare a evoluțiilor geopolitice și internaționale. În urma eliminării restricțiilor sanitare de combatere a COVID-19, România a înregistrat una dintre cele mai mari rate de creștere a PIB din UE în primul trimestru al anului 2022 (+5,1 la sută), însă acest ritm de creștere a fost temperat în trimestrul al doilea, rata de creștere diminuându-se la 1,8 la sută. Pe fondul prelungirii conflictului militar dintre Rusia și Ucraina, al accentuării crizei din sectorul energetic și al perspectivelor macroeconomice din zona euro, încetinirea ritmului de creștere economică este așteptată să continue și în a doua parte a anului. În septembrie 2022, contul curent a înregistrat un deficit de 20,2 miliarde euro, în creștere cu aproximativ 60 la sută față de aceeași perioadă a anului trecut, iar deficitul bugetar s-a redus cu 6 la sută (în termeni nominali), respectiv cu 0,7 puncte procentuale, la 3,04 la sută în PIB în aceeași perioadă de referință. Criza energetică, acutizată de escaladarea tensiunilor geopolitice la nivel global și de războiul din Ucraina, alături de creșterea costurilor de finanțare, îngreunează procesul de consolidare fiscală.

Al treilea risc identificat de către BNR este unul ridicat și se referă la întârzierea reformelor și a absorbției fondurilor europene, în special prin PNRR. Principala

⁷ Conform *World Economic Outlook*, octombrie 2022.

îngrijorare se referă la eficiența atragerii finanțării din cadrul PNRR și a Cadrului financiar multianual 2021-2027, gestionării și implementării proiectelor și respectiv a reformelor. România se situează în a doua parte a clasamentului țărilor din UE și, în același timp, în urma țărilor din regiune în ceea ce privește ratele de absorbție a fondurilor europene (69 la sută, noiembrie 2022). Comisia Europeană a efectuat în data de 27 octombrie 2022 plata în valoare de 2,6 miliarde euro aferentă primei cereri de plată depuse în cadrul PNRR, România îndeplinind cele 14 obiective de etapă aferente tranșei. Următoarea cerere de plată va avea o valoare totală de 3,2 miliarde euro și vizează îndeplinirea a 51 de ținte și jaloane aferente T1 2022 și T2 2022. Totodată, guvernul a inițiat un nou program („IMM INVEST PLUS“), aprobat de către Comisia Europeană în baza Cadrului temporar de criză pentru măsuri de ajutor de stat de sprijinire a economiei ca urmare a conflictului militar dintre Rusia și Ucraina. Creșterea capacității instituționale de absorbție a fondurilor europene și respectarea calendarului strict al reformelor din programele asumate față de Comisia Europeană sunt esențiale pentru asigurarea unei creșteri economice durabile, adaptate schimbărilor tehnologice și climatice.

Anexa 1

Harta principalelor riscuri la adresa stabilității financiare la nivel global

Tabel 1. Principalele vulnerabilități asupra sistemului financiar european

1. Inflația ridicată, riscurile de recesiune și condițiile financiare mai stricte reprezintă provocări tot mai mari pentru gospodăriile și firmele îndatorate
2. Provocări de natură fiscală întâmpinate de autoritățile guvernamentale
3. Volatilitatea crescută, reevaluarea riscurilor și deficitul de lichiditate determină o vulnerabilitate a piețelor financiare și a instituțiilor financiare nebancale la ajustări dezordonate
4. Amenințările la adresa calității activelor băncilor pot conduce la necesitatea constituirii unor provizioane mai mari

Sursa: BCE, *Financial Stability Review* (noiembrie 2022)

Tabel 2. Principalii factori destabilizatori la adresa stabilității financiare la nivel global

1. Volatilitatea ridicată pe piețele financiare pe fondul presiunilor inflaționiste semnificative și al incertitudinilor ridicate privind perspectivele economice
2. Înăsprirea condițiilor financiare, respectiv creșterea costurilor împrumuturilor la nivel global, cu precădere pe piețele emergente
3. Creșterea riscului de nerambursare pentru companiile nefinanciare în condițiile în care firmele din categoria *sub-investment grade* sunt mai expuse la schimbările ciclului de credit și la deteriorarea apetitului la risc al investitorilor
4. Creșterea costurilor de finanțare în dolari SUA și a ecartului randamentelor între contrapartide
5. Riscul unei scăderi semnificative a prețurilor locuințelor, pe fondul deteriorării accesului la piața creditului ipotecar în contextul înăspriii standardelor de creditare și al creșterii ratelor de dobândă

Sursa: FMI, *Global Financial Stability Report* (octombrie 2022)

Tabel 3. Harta riscurilor la adresa stabilității financiare din România*

- Incertitudinile la nivel global în contextul crizei energetice și al războiului din Ucraina
 - Deteriorarea echilibrului macroeconomic interne, inclusiv ca urmare a evoluțiilor geopolitice regionale și internaționale
 - Întârzierea reformelor și a absorbției fondurilor europene, în special prin Planul Național de Redresare și Reziliență (PNRR)
 - Riscul de nerambursare a creditelor contractate de către sectorul neguvernamental
- risc sistemic sever
 - risc sistemic ridicat
 - risc sistemic moderat
 - risc sistemic redus

* Culoarea indică intensitatea riscului. Săgețile indică perspectiva riscului în perioada următoare.

Sursa: BNR, *Raportul asupra stabilității financiare* (iunie 2022)

Anexa 2

Harta riscurilor la adresa stabilității financiare, opiniile băncilor

Tabel 1. Dinamica opiniilor băncilor privind riscurile sistemice asupra sistemului financiar⁸ pentru perioada septembrie 2022 – septembrie 2023

Nr.*	Risc sistemic la adresa sectorului financiar	Nivel curent al riscului**	Dificultatea de gestionare a riscului***
Risc 1	Deteriorarea echilibrului macroeconomic intern		
Risc 2	Riscul de creștere a costului de finanțare ca urmare a majorării ratei dobânzii și/sau a deprecierei cursului de schimb cu efecte negative asupra capacității de plată a debitorilor, în special a populației și IMM		
Risc 3	Riscul de nerambursare a creditelor contractate de către sectorul neguvernamental		
Risc 4	Cadrul legislativ incert și imprevizibil în domeniul financiar-bancar, cu implicații asupra solvabilității sectorului bancar		
Risc 5	Riscul asociat provocărilor la adresa securității cibernetice și inovației financiare		
Risc 6	Riscul asociat evoluțiilor din piața imobiliară rezidențială		
Risc 7	Riscul privind lichiditatea sectorului bancar		
Risc 8	Riscul reducerii rapide a încrederii investitorilor în economiile emergente în contextul evoluțiilor externe și/sau interne		
Risc 9	Riscul de intensificare a legăturii dintre sectorul bancar și sectorul public atât datorită expunerilor directe (de ex.: titluri de stat, credite acordate administrațiilor centrale și locale), cât și indirecte (de ex.: creditele „Prima casă”)		
Risc 10	Riscul asociat evoluțiilor din piața imobiliară comercială		
Risc 11	Riscul climatic		

risc sistemic sever/foarte dificil de gestionat (valori absolute între 7 și 8)
 risc sistemic ridicat/dificil de gestionat (valori absolute între 5 și 6)
 risc sistemic moderat/gestionabil (valori absolute între 3 și 4)
 risc sistemic redus/fără probleme (valori absolute între 1 și 2)

* Ordinea riscurilor este dată de importanța medie a riscului conform răspunsurilor băncilor.

** Culoarea indică nivelul curent al riscului, calculat ca medie între probabilitatea de materializare a riscului și impactul asupra sectorului bancar în caz de materializare în cursul unui an.

*** Culoarea indică nivelul curent al dificultății de gestionare a riscului de către instituțiile de credit.

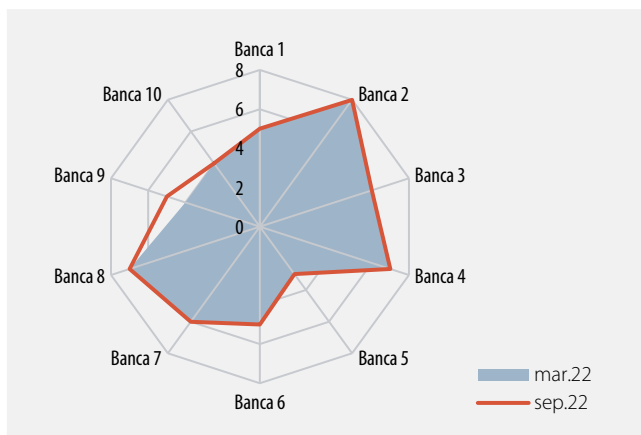
Notă: Săgețile indică evoluția riscului/capacității de gestionare a acestuia relativ la exercițiul anterior (martie 2022), considerând un prag de materialitate de 0,5 puncte.

⁸ Reflectă modificarea opiniilor față de ultimul Raport. Pentru structura chestionarului și detalii metodologice a se vedea Anexa 4.

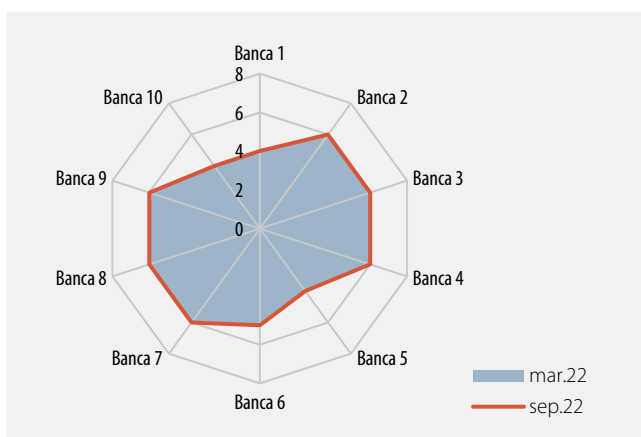
Anexa 3

Răspunsurile băncilor la Chestionarul privind riscurile sistemice

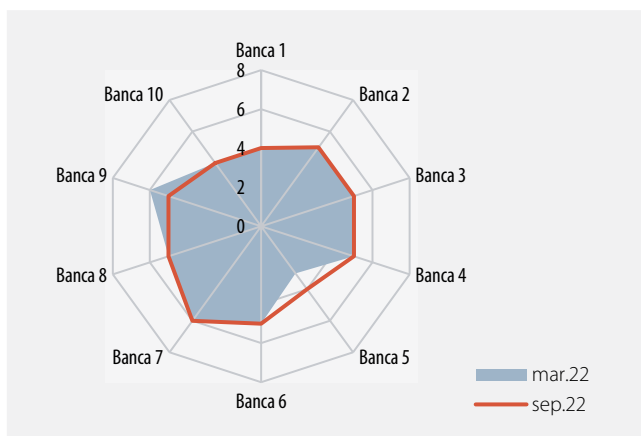
1. Riscul asociat inovației financiare și provocărilor la adresa securității cibernetice

Grafic 1a. Probabilitatea de apariție

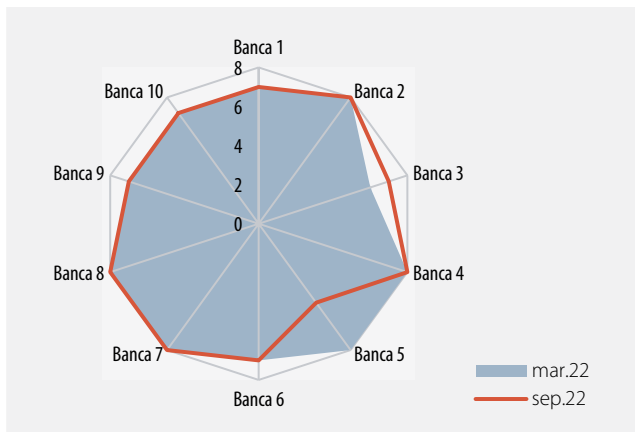
Grafic 1b. Severitatea impactului

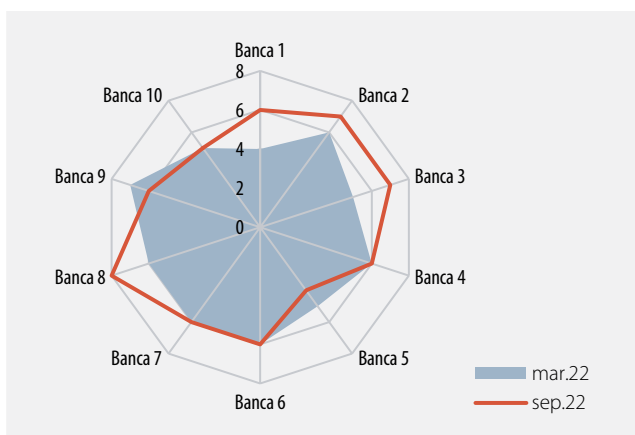
Grafic 1c. Dificultatea de gestionare

Notă: O valoare mai mare indică o probabilitate de apariție/severitate a impactului/dificultate de gestionare a riscului mai ridicate.

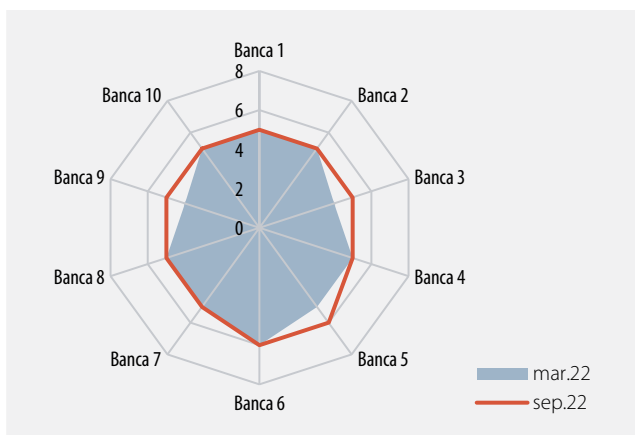
2. Riscul de creștere a costului de finanțare ca urmare a majorării ratei dobânzii și/sau a deprecierei cursului de schimb cu efecte negative asupra capacității de plată a debitorilor, în special a populației și IMM

Grafic 2a. Probabilitatea de apariție

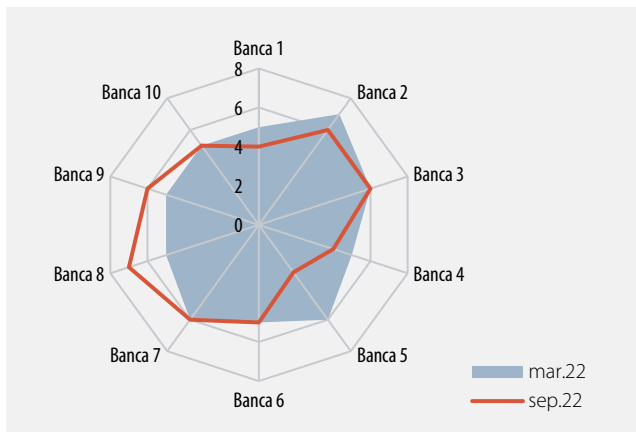
Grafic 2b. Severitatea impactului

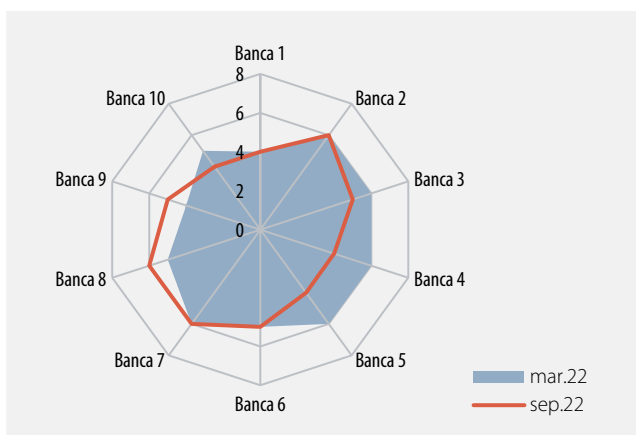
Grafic 2c. Dificultatea de gestionare

Notă: O valoare mai mare indică o probabilitate de apariție/severitate a impactului/dificultate de gestionare a riscului mai ridicată.

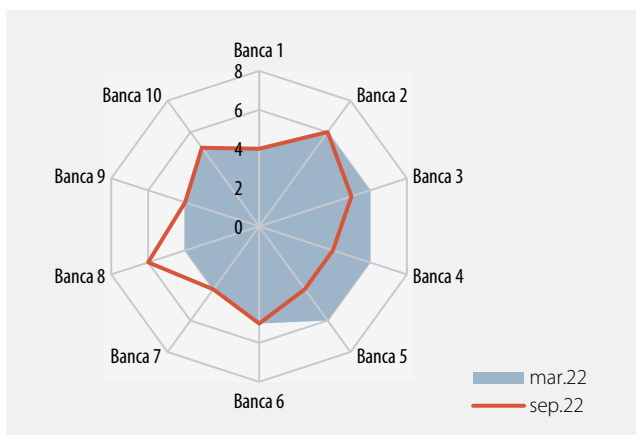
3. Riscul reducerii rapide a încrederii investitorilor în economiile emergente în contextul evoluțiilor externe (de ex.: creșterea economică la nivel global, modificările de ordin politic și accentuarea tensiunilor geopolitice, sectorul bancar european) și/sau interne (de ex.: politici fiscale prociclice, adâncirea deficitului de cont curent)

Grafic 3a. Probabilitatea de apariție

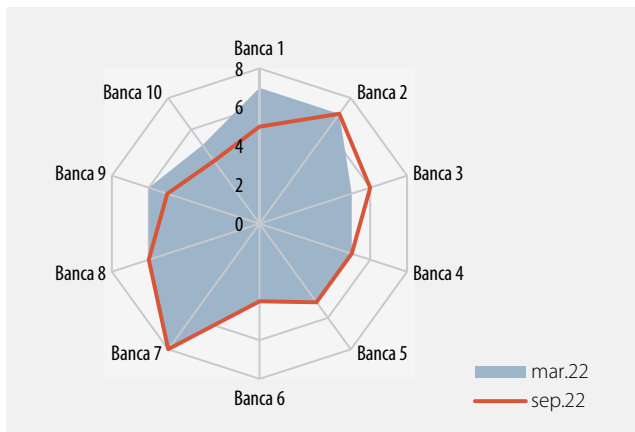
Grafic 3b. Severitatea impactului

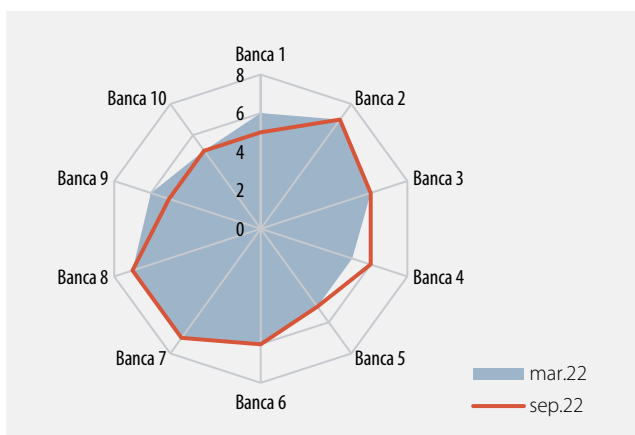
Grafic 3c. Dificultatea de gestionare

Notă: O valoare mai mare indică o probabilitate de apariție/severitate a impactului/dificultate de gestionare a riscului mai ridicate.

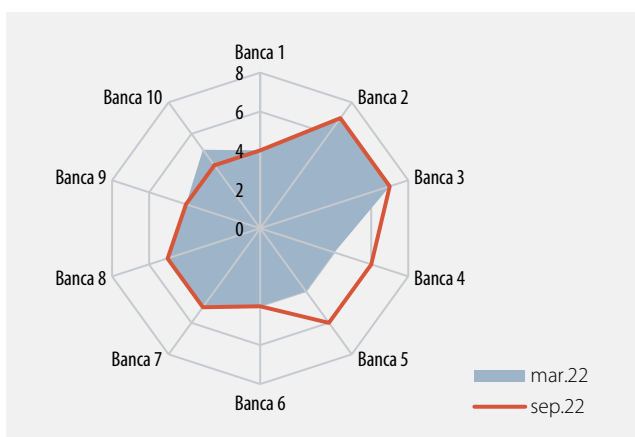
4. Cadrul legislativ incert și imprecizabil în domeniul financiar-bancar, cu implicații asupra solvabilității sectorului bancar

Grafic 4a. Probabilitatea de apariție

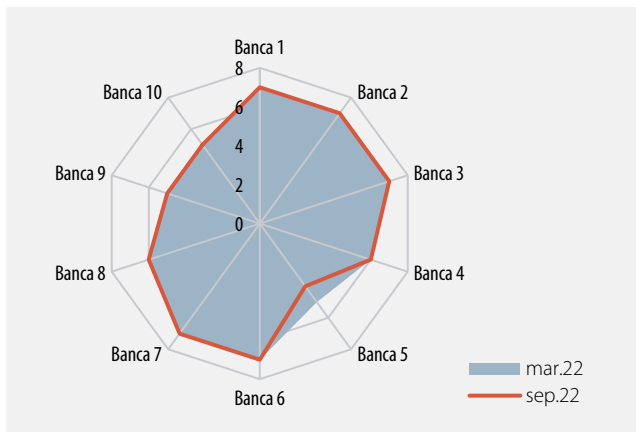
Grafic 4b. Severitatea impactului

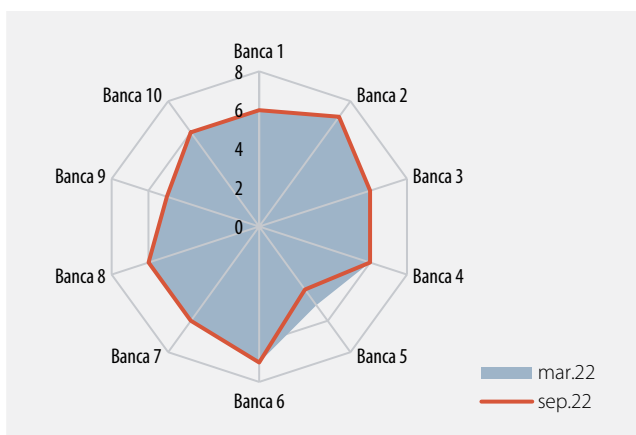
Grafic 4c. Dificultatea de gestionare

Notă: O valoare mai mare indică o probabilitate de apariție/severitate a impactului/dificultate de gestionare a riscului mai ridicată.

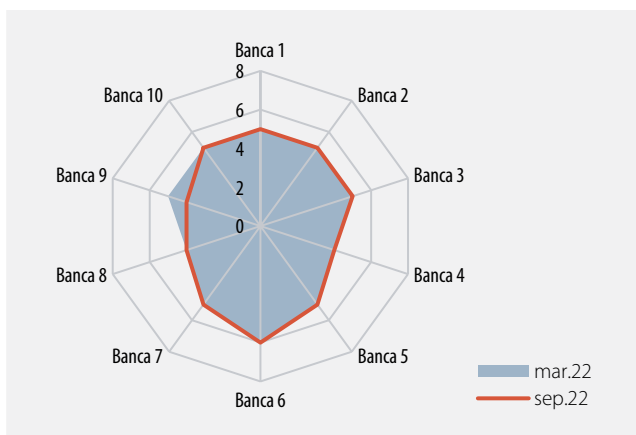
5. Riscul de nerambursare a creditelor contractate de către sectorul neguvernamental

Grafic 5a. Probabilitatea de apariție

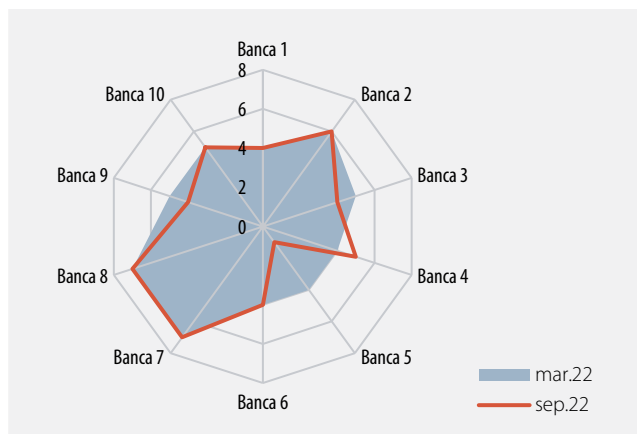
Grafic 5b. Severitatea impactului

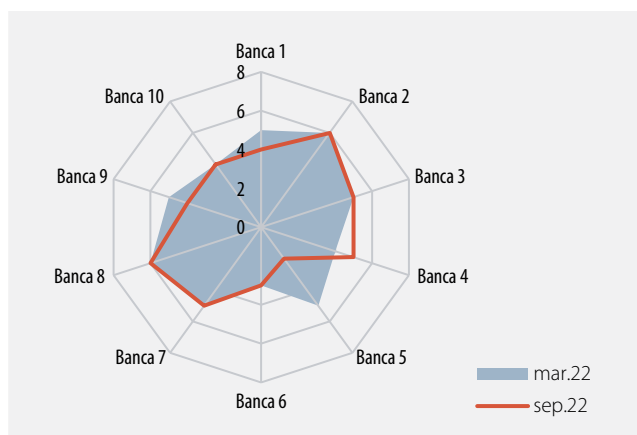
Grafic 5c. Dificultatea de gestionare

Notă: O valoare mai mare indică o probabilitate de apariție/severitate a impactului/dificultate de gestionare a riscului mai ridicate.

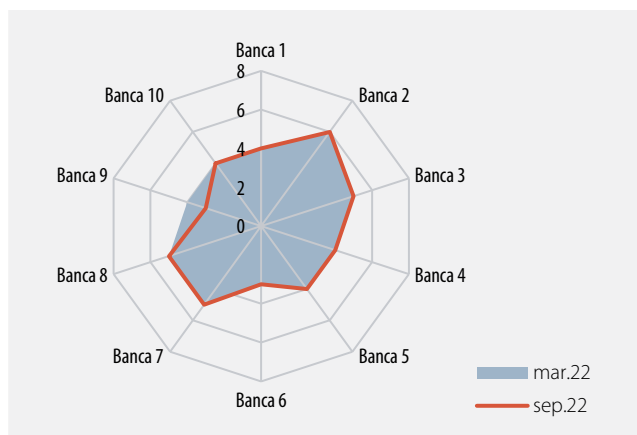
6. Riscul de intensificare a legăturii dintre sectorul bancar și sectorul public atât datorită expunerilor directe (de ex. titluri de stat, credite acordate administrațiilor centrale și locale), cât și indirecte (de ex. creditele „Prima casă”)

Grafic 6a. Probabilitatea de apariție

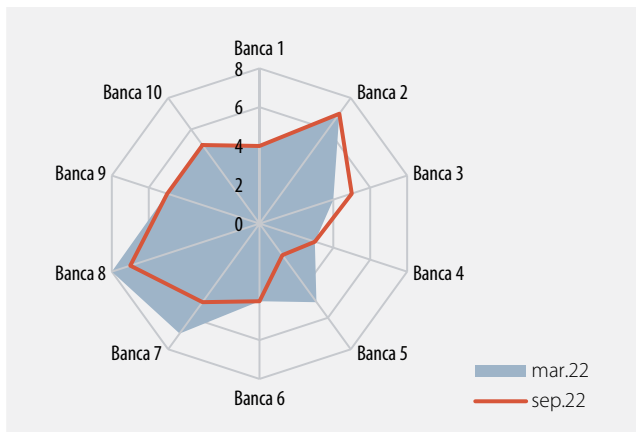
Grafic 6b. Severitatea impactului

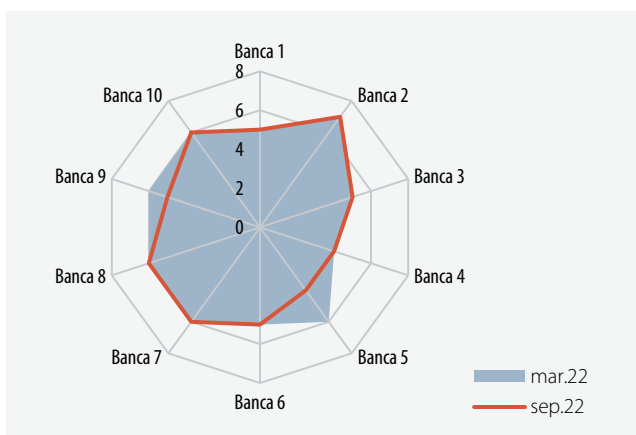
Grafic 6c. Dificultatea de gestionare

Notă: O valoare mai mare indică o probabilitate de apariție/severitate a impactului/dificultate de gestionare a riscului mai ridicată.

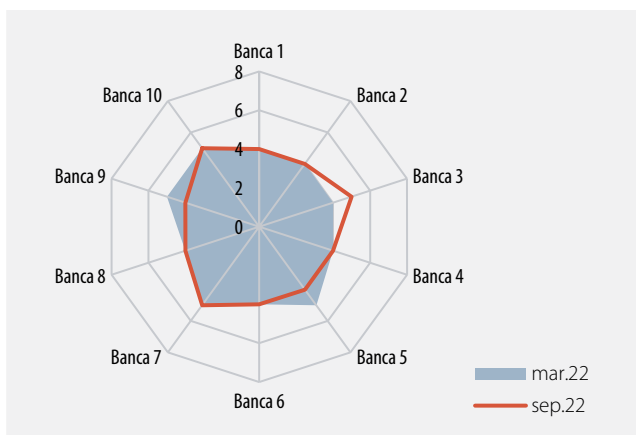
7. Riscul privind lichiditatea sectorului bancar

Grafic 7a. Probabilitatea de apariție

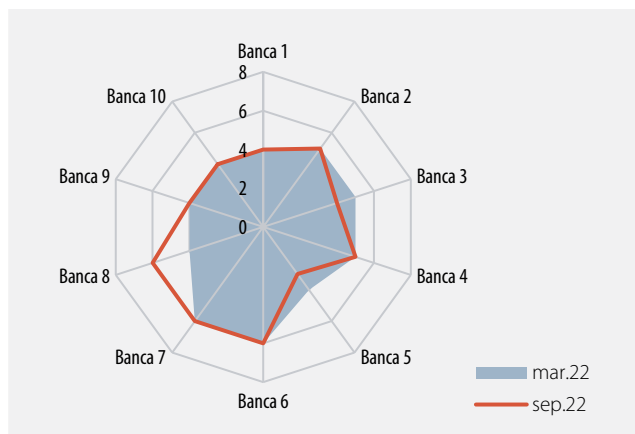
Grafic 7b. Severitatea impactului

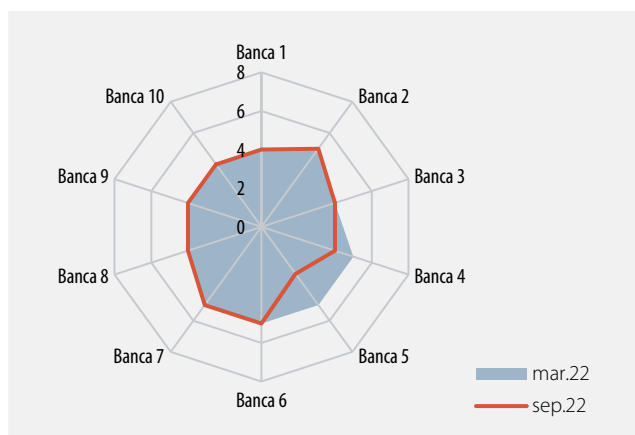
Grafic 7c. Dificultatea de gestionare

Notă: O valoare mai mare indică o probabilitate de apariție/severitate a impactului/dificultate de gestionare a riscului mai ridicate.

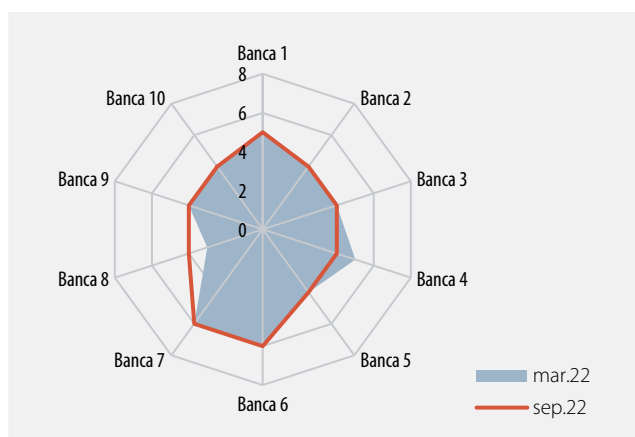
8. Riscul asociat evoluțiilor din piața imobiliară comercială

Grafic 8a. Probabilitatea de apariție

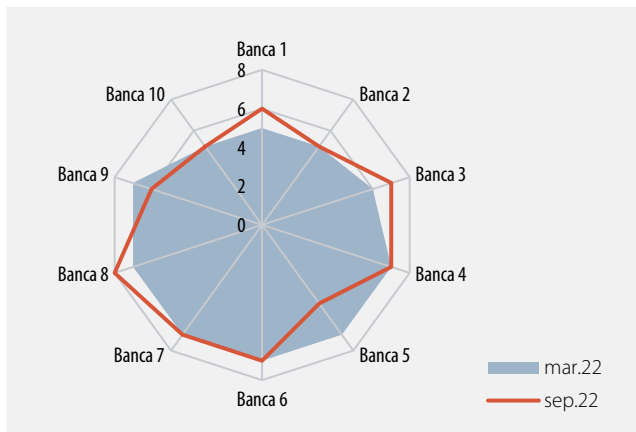
Grafic 8b. Severitatea impactului

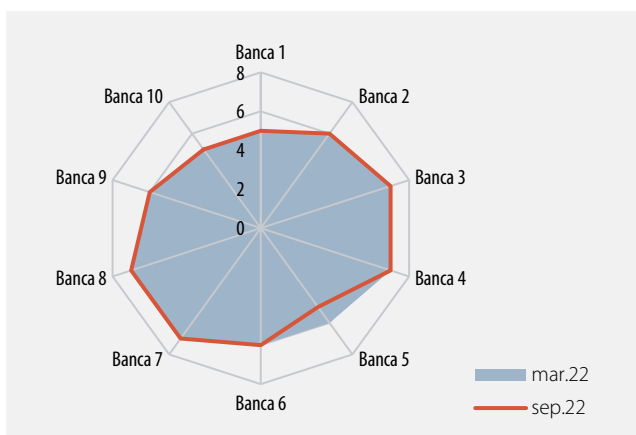
Grafic 8c. Dificultatea de gestionare

Notă: O valoare mai mare indică o probabilitate de apariție/severitate a impactului/dificultate de gestionare a riscului mai ridicată.

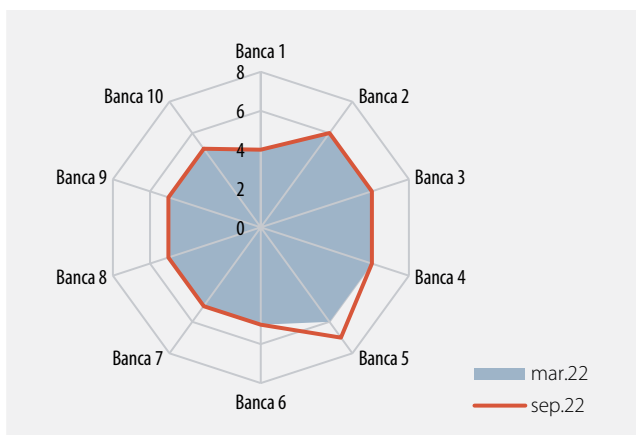
9. Riscul asociat deteriorării echilibrelor macroeconomice interne

Grafic 9a. Probabilitatea de apariție

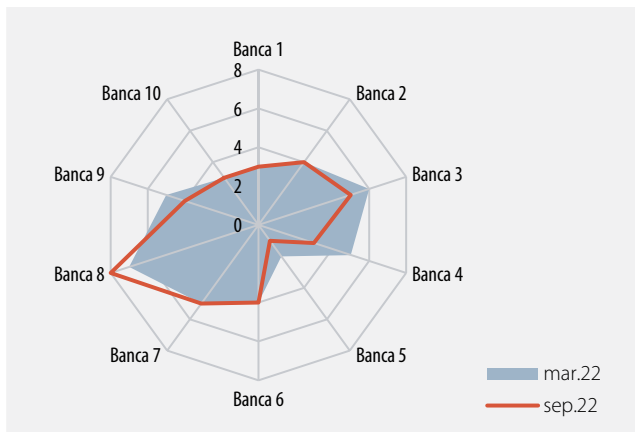
Grafic 9b. Severitatea impactului

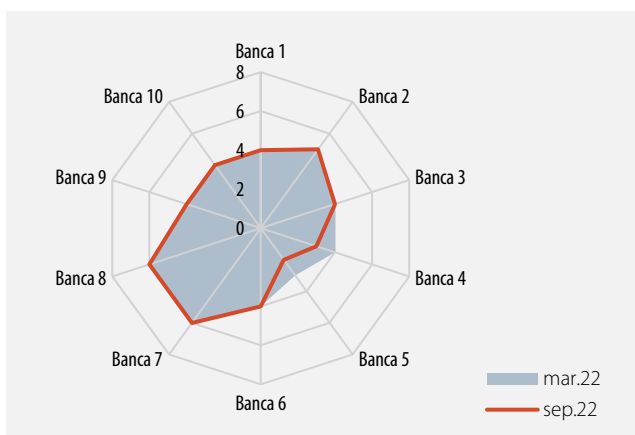
Grafic 9c. Dificultatea de gestionare

Notă: O valoare mai mare indică o probabilitate de apariție/severitate a impactului/dificultate de gestionare a riscului mai ridicate.

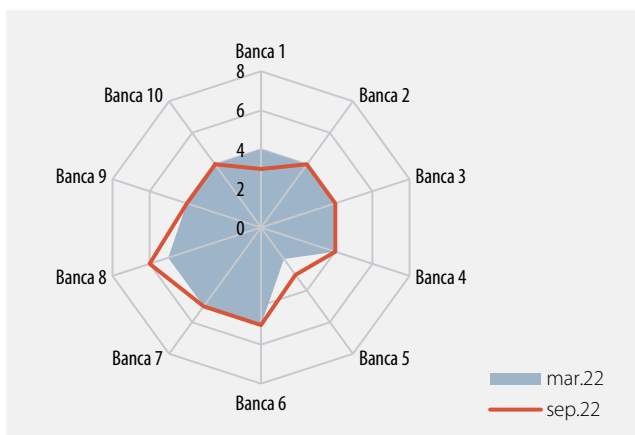
10. Riscul climatic

Grafic 10a. Probabilitatea de apariție

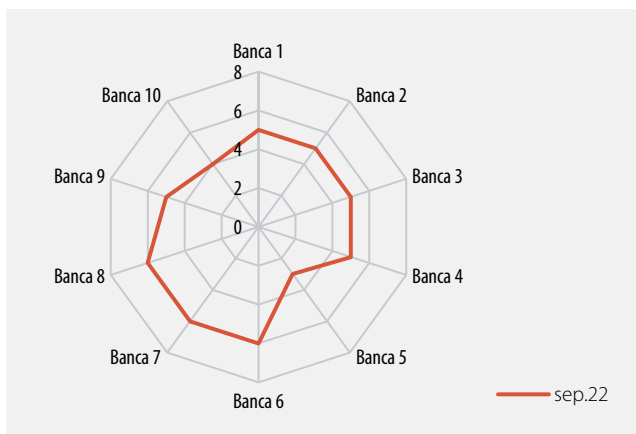
Grafic 10b. Severitatea impactului

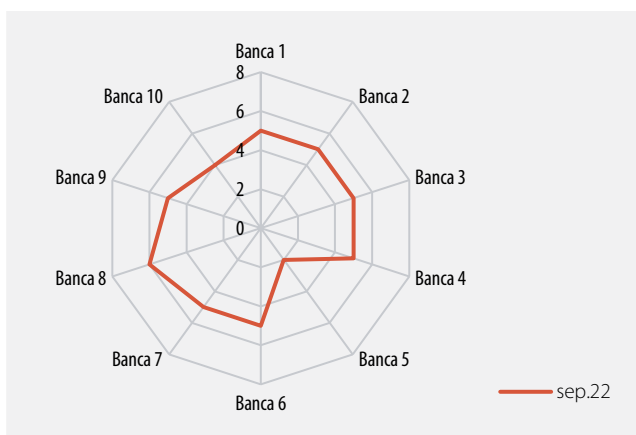
Grafic 10c. Dificultatea de gestionare

Notă: O valoare mai mare indică o probabilitate de apariție/severitate a impactului/dificultate de gestionare a riscului mai ridicată.

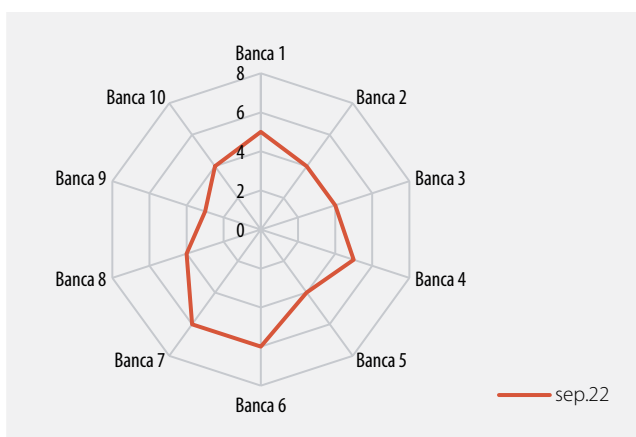
11. Riscul asociat evoluțiilor din piața imobiliară rezidențială

Grafic 11a. Probabilitatea de apariție

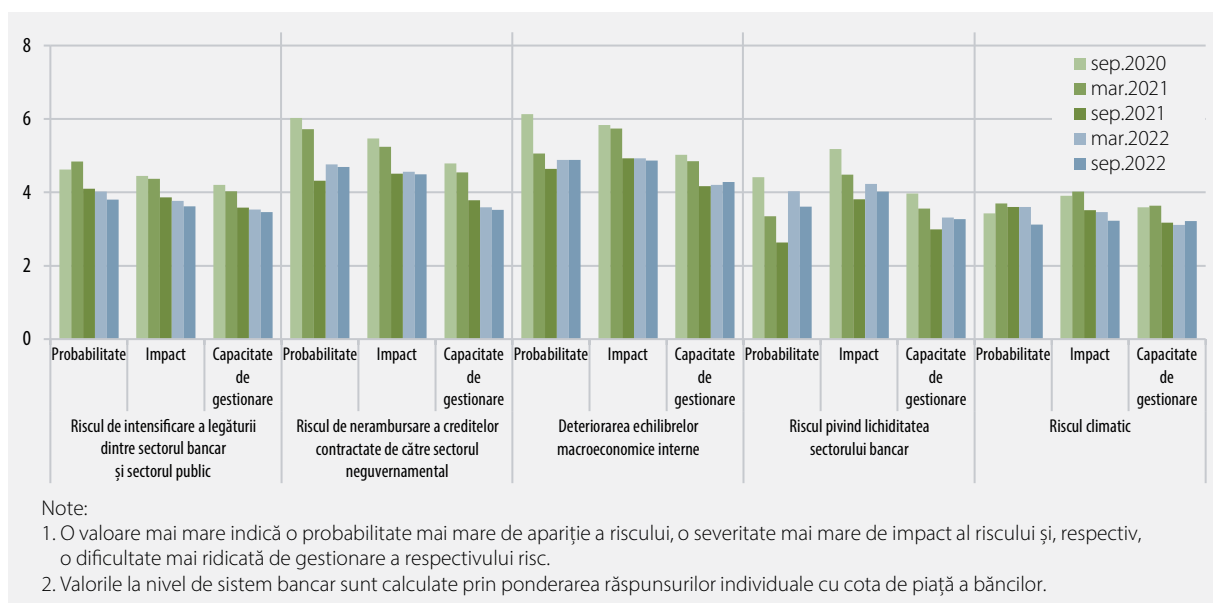
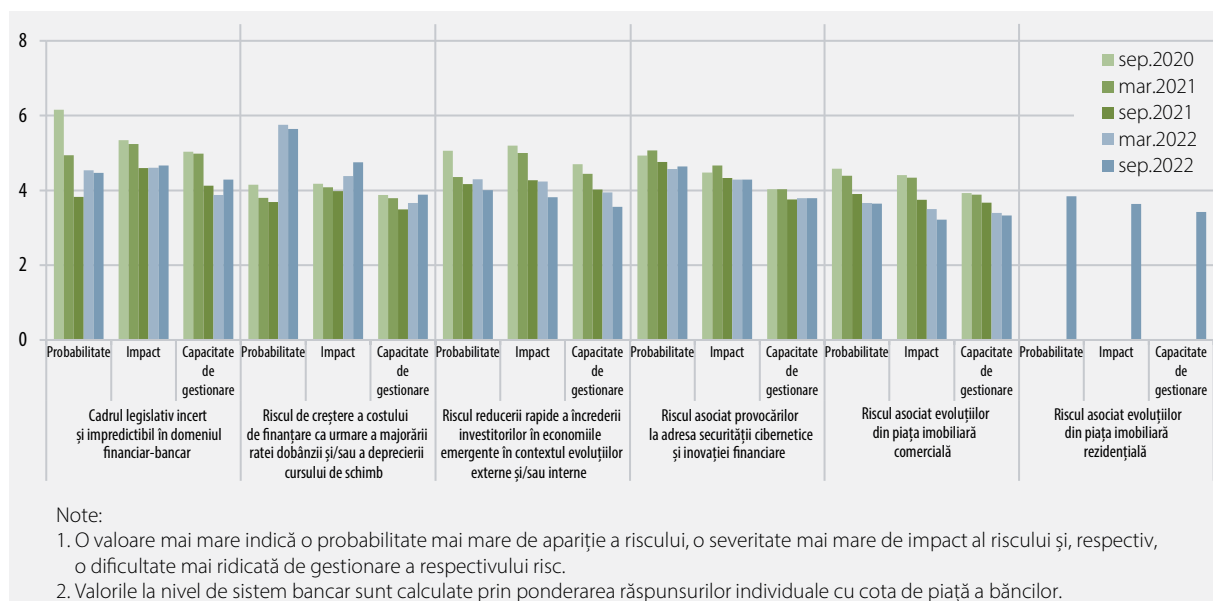
Grafic 11b. Severitatea impactului

Grafic 11c. Dificultatea de gestionare

Notă: O valoare mai mare indică o probabilitate de apariție/severitate a impactului/dificultate de gestionare a riscului mai ridicate.

Grafic 12. Evoluția răspunsurilor agregate ale băncilor referitoare la probabilitatea de apariție, impactul potențial și capacitatea de gestionare a riscurilor sistemice

Anexa 4

Structura Chestionarului privind riscurile sistemice (septembrie 2022) și precizări metodologice

Chestionar privind riscurile sistemice					
Denumirea instituției de credit:					
Data de referință: 30-09-2022					
Pentru scopurile acestui chestionar, noțiunea de risc sistemic se referă la „riscul de perturbare a sistemului financiar care poate genera consecințe negative grave pentru piața internă și economia reală” (Regulamentul (UE) nr. 1092/2010 al Parlamentului European și al Consiliului din 24 noiembrie 2010).					
1a	Vă rugăm să evaluați pentru următoarele 12 luni riscurile sistemice identificate la punctele 1-11 din tabelul de mai jos. De asemenea, vă rugăm să completați la punctul 12 al tabelului un alt risc sistemic identificat din perspectiva dumneavoastră.				
	Riscuri sistemice	Importanța riscului (A)	Probabilitatea de apariție a riscului (B)	Impactul potențial asupra sectorului bancar (C)	Capacitatea băncii de gestionare a riscului (D)
1.	Riscul de creștere a costului de finanțare ca urmare a majorării ratei dobânzii și/sau a deprecierei cursului de schimb cu efecte negative asupra capacității de plată a debitorilor, în special a populației și IMM				
2.	Riscul de intensificare a legăturii dintre sectorul bancar și sectorul public atât datorită expunerilor directe (de ex.: titluri de stat, credite acordate administrațiilor centrale și locale), cât și indirecte (de ex.: creditele „Prima casă”)				
3.	Deteriorarea echilibrelor macroeconomice interne				
4.	Cadrul legislativ incert și impredictibil în domeniul financiar-bancar, cu implicații asupra solvabilității sectorului bancar				
5.	Riscul reducerii rapide a încrederii investitorilor în economiile emergente în contextul evoluțiilor externe și/sau interne				
6.	Riscul asociat evoluțiilor din piața imobiliară rezidențială				
7.	Riscul asociat provocărilor la adresa securității cibernetice și inovației financiare				
8.	Riscul de nerambursare a creditelor contractate de către sectorul neguvernamental				
9.	Riscul privind lichiditatea sectorului bancar				
10.	Riscul climatic				
11.	Riscul asociat evoluțiilor din piața imobiliară comercială				
12.					
	Explicații:				
	(A) În clasificarea riscurilor în funcție de importanță, vă rugăm să utilizați următoarea scală de la 1 la 11, unde 1 este cel mai important risc, iar 11 este cel mai puțin important risc. Evaluarea importanței unui risc (A) combină: probabilitatea de materializare a acestuia (B) și impactul în caz de materializare (C), luând în calcul capacitatea băncii de a gestiona respectivul risc (D).				
	(B) În clasificarea riscurilor în funcție de probabilitatea de apariție, vă rugăm să utilizați următoarea scală: Risc cu probabilitate, 1=Ne semnificativă, 2=Foarte redusă, 3=Redusă, 4=Sub medie, 5=Peste medie, 6=Ridicată, 7=Foarte ridicată și 8=Sigură.				
	(C) În clasificarea riscurilor în funcție de impactul potențial asupra sistemului financiar, i.e. pierderea așteptată condiționată de materializarea respectivului risc, vă rugăm să utilizați următoarea scală: Risc cu impact 1=Ne semnificativ, 2=Foarte redus, 3=Redus, 4=Sub medie, 5=Peste medie, 6=Ridicată, 7=Foarte ridicată și 8=Extrem de ridicată.				
	(D) În clasificarea riscurilor în funcție de capacitatea instituției de credit de a gestiona respectivul risc înainte de apariție (i.e. cât de pregătită este banca dvs. de a lua măsuri <i>ex ante</i> pentru a reduce semnificativ riscul), vă rugăm să utilizați următoarea scală: 1=Fără probleme, 2=Foarte ușor de gestionat, 3=Ușor de gestionat, 4=Relativ ușor de gestionat, 5=Relativ dificil de gestionat, 6=Dificil de gestionat, 7=Foarte dificil de gestionat, 8=Nu poate fi gestionat.				
1b	Vă rugăm să furnizați, dacă este cazul, orice clarificări sau informații suplimentare considerați a fi necesare pentru o mai bună înțelegere a răspunsurilor de la punctul 1a.				
Clarificări/ Informații suplimentare					
1.					

continuare

1c	Vă rugăm să detaliați din perspectiva instituției dumneavoastră implicațiile creșterii ratelor de dobândă în ceea ce privește calitatea portofoliilor de credite, cererea de credit și volumul creditării, costurile de finanțare pentru instituția dumneavoastră, disponibilitatea resurselor de finanțare interbancară etc.
1.	
1d	Vă rugăm să detaliați din perspectiva instituției dumneavoastră implicațiile asupra riscului de credit ale intensificării tensiunilor geopolitice și, totodată, ale deteriorării semnificative a perspectivelor macroeconomice la nivel global.
1.	

Analiza este realizată pe baza răspunsurilor instituțiilor de credit la *Chestionarul privind riscurile sistemice*. Sondajul este transmis celor mai importante 10 bănci din sistem după valoarea activelor. Acestea dețineau 78 la sută din activele totale ale sectorului bancar în luna septembrie 2022. Chestionarul este adresat persoanelor cu atribuții de conducere din cadrul departamentelor de administrare a riscului ale acestor instituții.

Mecanismul analizei este următorul: BNR identifică riscurile care pot fi considerate sistemice și solicită băncilor să răspundă în ce măsură opinia lor este asemănătoare, cum ierarhizează respectivele riscuri după importanța posibilelor consecințe asupra sistemului financiar, care este capacitatea lor de a face față consecințelor în ipoteza concretizării riscului și care consideră că este probabilitatea de apariție a riscului sistemic. De asemenea, băncile au posibilitatea să propună riscuri care, în opinia lor, sunt sistemice.

Metoda de agregare a răspunsurilor băncilor cu privire la cele trei elemente ale riscurilor (probabilitatea de apariție, severitatea impactului și capacitatea de gestionare a riscului) este media ponderată, factorul de ponderare fiind cota de piață a activelor.

Abrevieri

BCE	Banca Centrală Europeană
BNR	Banca Națională a României
CERS	Comitetul European pentru Risc Sistemic
CRS	<i>Chestionar privind riscurile sistemice</i>
IFN	instituție financiară nebanară
FED	Sistemul Federal de Rezerve al Statelor Unite ale Americii
FMI	Fondul Monetar Internațional
FSB	Consiliul pentru stabilitate financiară
UE	Uniunea Europeană

